

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030 este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” (SD „Educația 2030”) pentru anii 2026-2030 derivă din angajamentul pentru cea de-a doua etapă de planificare, pentru anii 2026-2030, ce vizează asigurarea implementării Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.114/2023, precum și angajamentele asumate în cadrul procesului de aliniere a cadrului normativ la acquis-ul UE, prin introducerea angajamentului de aprobare a noului program de implementare a Strategiei de Dezvoltare „Educația 2030” în Poziția de Negocieri cu Uniunea Europeană și în Programul Național de Aderare la UE pentru anii 2025-2029.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Elaborarea Programului de implementare a Strategiei „Educația 2030” pentru anii 2026–2030 derivă din necesitatea asigurării continuității reformelor și adaptarea intervențiilor educaționale la noile priorități naționale și europene.

Elaborarea Programului de implementare a SD „Educația 2030” pentru perioada 2026–2030 (în continuare *Programul*) este justificată de **necesitatea alinierii și susținerii procesului de aderare** a Republicii Moldova la UE, în concordanță cu Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029 (PNA). Proiectul reprezintă acțiunea nr. 1 din Anexa A al Capitolului 26 „Educație și Cultură”, care va asigura alinierea și implementarea acțiunilor impuse de actul Uniunii Europene „*Rezoluția Consiliului privind structura de guvernare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării, în perspectiva realizării și dezvoltării continue a Spațiului european al educației (2021–2030, 2021/C 497/01)*”.

Or, Programul trebuie elaborat pe următorii 5 ani pentru a asigura coerență cu PNA și alte documente strategice naționale, care va permite o implementare etapizată, realistă și eficientă a reformelor educaționale, va încheia procesul de transformare până în anul-țintă 2030, conform angajamentelor naționale și internaționale, în contextul integrării europene până în anul 2030.

Programul de implementare a SD „Educația-2030” pentru perioada 2026 – 2030 reprezintă un document de politică publică în domeniul educației, elaborat pentru a asigura în

continuare implementarea Strategiei de Dezvoltare „Educația-2030” având rolul de a operaționaliza obiectivele strategice prin acțiuni concrete și măsuri etapizate, asigurând alocarea eficientă a resurselor, clarificarea responsabilităților instituționale și instituirea unui cadru coerent de monitorizare, evaluare și adaptare a intervențiilor în domeniul educației.

Problemele abordate În Republica Moldova, educația este o prioritate națională, având un rol esențial în crearea și transmiterea cunoștințelor și valorilor general - umane. Ea contribuie decisiv la dezvoltarea capitalului uman, la formarea conștiinței și identității naționale, precum și la susținerea aspirațiilor de integrare europeană. Totodată, educația are un rol fundamental în crearea premiselor pentru dezvoltarea umană durabilă și pentru construirea unei societăți bazate pe cunoaștere.

Republica Moldova promovează o politică educațională aliniată la direcțiile strategice ale politicilor educaționale europene, orientată spre răspunsul adecvat la provocările și nevoile actuale ale sistemului de învățământ și ale beneficiarilor săi. Documentele de dezvoltare strategică în domeniul educației reflectă angajamentul constant al Guvernului Republicii Moldova de a reorienta prioritățile educaționale, punând accent pe asigurarea calității procesului de învățare și pe formarea competențelor relevante pentru integrarea tinerilor într-o societate axată pe cunoaștere, învățare continuă și progres intelectual.

Proiectul Programului se întemeiază pe rezultatele analizei situației actuale și a problemelor existente în domeniul educației și propune măsuri concrete pentru soluționarea acestora.

Identificarea și definirea problemelor din cadrul sistemului educațional se realizează prin raportare la principalele componente ale acestuia – contextul și resursele, structura și potențialul, procesele și rezultatele – prin aplicarea metodei analizei problematizate, precum și de analiza de indicatorii privind calitatea, eficiența și funcționalitatea sistemului educațional.

În pofida eforturilor depuse pentru dezvoltarea sistemului educațional, persistă și se accentuează un șir de **probleme specifice** domeniului care au determinat anterior aprobarea SD „Educația-2030” și a Programului de implementare pentru anii 2023-2025 și, actualmente, elaborarea unui Program nou pentru anii 2026-2030, componenta strategică pe care acesta o detaliază prin:

- discrepanța existentă între așteptările societății privind performanța sistemului educațional și nivelul real al calității educației;
- tensiunea dintre obiectivele strategice ale educației, cerințele economice ale dezvoltării societății și capacitatea financiară a statului de a susține aceste direcții prioritare;
- incongruențele dintre tendințele globale de internaționalizare, digitalizare și globalizare a educației și capacitatea sistemului educațional din Republica Moldova de a răspunde adecvat, relevant și eficient acestor transformări complexe;
- discrepanțele dintre opțiunile strategice ale statului și ale societății în direcția dezvoltării unui sistem educațional modern și competitiv la nivel internațional și nivelul limitat al resurselor disponibile — umane, financiare, logistice și instituționale — necesare realizării acestor aspirații.

Factori interni:

- expirarea termenului de realizare a Programului de implementare a SD „Educația-2030” pentru anii 2023-2025;

- valorificarea prevederilor analitice și strategice formulate în Raportul de evaluare a realizării Programului de implementare a SD „Educația-2030” pentru anii 2023–2025 constituie un demers esențial pentru fundamentarea intervențiilor viitoare în domeniul educației.

- necesitatea racordării politicilor educaționale la politicile statului reflectate în *Strategia Națională de Dezvoltare (SND)*, *Programul Guvernului Republicii Moldova*, *Angajamentele internaționale* și în alte documente de politici publice conexe pentru atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare a educației;

- nealinierea nivelului de calitate al sistemului de învățământ la așteptările societății, precum și la anumite standarde naționale și internaționale de referință.

- devine imperativă elaborarea unor direcții strategice și operaționale bine fundamentate, atât conceptual, cât și metodologic și managerial, pentru a asigura dezvoltarea durabilă a sistemului de educație în perspectivă medie și lungă.

- se conturează tot mai pregnant necesitatea dezvoltării unui sistem educațional rezilient, capabil să facă față șocurilor de natură socială, demografică, economică, ecologică sau sanitară, prin consolidarea, în cadrul învățământului formal, nonformal și informal, a competențelor individuale care permit adaptarea și reacția eficientă la astfel de perturbări.

Factori externi:

- necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate de Republica Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană;

- necesitatea asigurării susținerii tehnice și instituționale, printr-un cadru strategic și operațional bine definit, a negocierilor pentru capitolele 25 (Știință și cercetare) și 26 (Educație și cultură) prin măsuri clare, etapizate și corelate cu acquis-ul Uniunii Europene;

- necesitatea alinierii politicilor educaționale naționale la documentele și angajamentele internaționale relevante, aplicabile și Republicii Moldova.

- necesitatea preluării, adaptării și extinderii în sistemul educațional al Republicii Moldova a experiențelor, inovațiilor și bunelor practici internaționale, în vederea modernizării și eficientizării proceselor educaționale.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul este elaborat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, având ca temei *Strategia de dezvoltare ”Educația 2030”*, precum și lecțiile învățate din implementarea Programului de implementare a acesteia pentru anii 2023–2025, evaluate prin exerciții independente de monitorizare și analiză intermediară și cuprinde următoarele capitole:

I. Introducere. Acest capitol vizează aspectele generale, care au determinat condițiile ce au

impus elaborarea documentului de politici publice, reieșind din faptul că, în anul 2025 a expirat termenul de implementare a Programului Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2023-2025, necesitatea racordării politicilor educaționale la politicile statului, reflectate în *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului; Planul de acțiuni al Guvernului Republicii Moldova*, Obiectivul de Dezvoltare Durabilă nr. 4 *Educația de calitate* și în alte documente de politici publice conexe pentru atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare a educației.

II. Analiza situației. În acest capitol a fost supusă analizei situația care influențează în mod

direct dezvoltarea domeniului educației din mai multe contexte și a problemelor existente în domeniul educației și propune măsuri concrete pentru soluționarea acestora.

III. Obiective. Intervențiile în direcțiile menționate vor fi efectuate prin intermediul următoarelor obiective generale, cuprinzând 260 de acțiuni:

OG1. Racordarea educației la cerințele și nevoile pieței muncii din perspectiva dezvoltării sustenabile, prin restructurarea mecanismelor de dezvoltare a capitalului uman.

OG 2. Asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți pe întreg parcursul vieții.

OG 3. Asigurarea sistemului educațional de toate nivelurile și formele de învățământ cu personal didactic/ științifico-didactic și managerial calificat, competent, motivat și competitiv.

OG 4. Consolidarea coeziunii socio-educaționale pentru educație de calitate prin conjugarea eforturilor tuturor actanților procesului educațional.

OG 5. Crearea noilor medii, eficiente și motivante, de dezvoltare și învățare pe parcursul vieții pentru toți cetățenii.

OG 6. Îmbunătățirea funcționalității și a calității sistemului educațional prin implementarea eficientă a tehnologiilor digitale pentru asigurarea calității și sustenabilității educației.

OG 7. Asigurarea oportunităților de învățare și educație pentru toți cetățenii pe tot parcursul vieții în context formal, nonformal și informal.

OG 8. Promovarea inovațiilor și a schimbărilor în educație prin dezvoltarea cercetării științifice.

OG 9. Creșterea performanțelor sectorului *Educație* prin eficientizarea rețelei, modernizarea infrastructurii și consolidarea capacității manageriale și a culturii calității la toate nivelurile sistemului educațional.

Cele 9 obiective generale includ 49 de obiective specifice fiecare dintre acestea fiind operaționalizat prin intermediul a 265 de acțiuni concrete, 95 indicatori de monitorizare și termene de implementare.

V. Impactul. Impactul pe termen lung urmărește ca educația să devină cel mai important factor care va determina succesul oamenilor la toate etapele vieții. Un nivel mai înalt al educației va contribui la reducerea sărăciei prin dezvoltarea abilităților și cunoștințelor tuturor oamenilor adaptate la cerințele tot mai dinamice ale pieței muncii, influențate de tehnologiile informaționale și de automatizarea locurilor de muncă; va reduce costurile pentru ajutorul de șomaj și alte plăți sociale, precum și va crește eficiența cercetărilor, invențiilor și inovațiilor, ceea ce va duce la creșterea productivității. Prin educație va fi promovat un mod sănătos de viață, astfel încât să fie majorată speranța de viață sănătoasă, se va reduce rata criminalității și se va îmbunătăți nivelul de prosperitate și împlinire. Nu mai puțin important este faptul că odată cu creșterea accesului la educație de calitate pentru toți oamenii vor fi schimbate atitudini, relațiile sociale se vor îmbunătăți, administrația publică va fi mai responsabilă și receptivă, iar generații întregi vor fi pregătite pentru a contribui la dezvoltarea durabilă a țării.

VI. Costuri. Capitolul prezintă costurile pentru realizarea Programului SD "Educația 2030" pentru anii 2026-2030, care se vor efectua prin implementarea planului de acțiuni, programe sectoriale corespunzătoare acoperite din bugetul de stat, conform Cadrului Bugetar pe Termen Mediu și din mijloacele partenerilor externi de dezvoltare.

VII. Riscuri de implementare. Ținând cont de faptul că Programul este un document de planificare strategică pe termen lung, au fost luate în considerare riscurile implementării acesteia. Pentru a reacționa în mod adecvat la eventualele riscuri, a fost propus un set de măsuri de remediere, menite să reducă riscurile anticipate. De asemenea, faptul că o mare parte din resursele financiare care acoperă acțiunile Planului de acțiuni aferent Programului provin din asistență externă, sau sunt la moment neacoperite, cu probabilitatea accesării acestora, la fel din surse externe, devine un risc iminent, în momentul în care asistența externă ar putea fi sistată sau anumite provocări ar putea apărea pe parcurs. Totuși, resursele din asistența externă provin, în mare parte, din Proiectele investiționale elaborate de către MEC și atrase prin Planul de Creștere, care deja a fost angajat Guvernului Republicii Moldova, doar că nu toate resursele au legiferate prin Acorduri de Finanțare. La moment, Ministerul Educației și Cercetării este în proces de finalizare a discuțiilor pentru inițierea negocierilor și aprobarea actelor normative aferente obținerii granturilor și împrumuturilor pentru nivelurile de studii respective: învățământ general, profesional tehnic și superior. Astfel, acest risc se diminuează considerabil. Mai mult ca atât, Ministerul Educației și Cercetării este autoritatea publică cu cele mai multe proiecte angajate și resurse atrase din Planul de Creștere, ceea ce face posibilitatea micșorării riscurilor de atragere a asistenței externe cât mai mic.

VIII. Autorități/Instituții responsabile. La capitolul respectiv, au fost prezentate autoritățile și instituțiile responsabile de implementarea Programului.

IX. Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare. Capitolul prezintă procedurile de monitorizare și evaluare a Programului SD "Educația 2030", etapele și modalitățile de raportare prin implementarea Programului și a Planului de acțiuni.

X. Planul de acțiuni pentru Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare "Educația 2030". Capitolul prezintă proceduri de monitorizare, evaluare și raportare, precum și Planul de acțiuni propriu-zis, prin care se vor implementa acțiunile planificate.

Elementele de noutate ale Programului față de ciclul anterior sunt următoarele:

1. Îmbunătățirea calității, relevanței și incluziunii educației prin îmbunătățirea accesului la învățământul preșcolar, primar și general prin:

- Consolidarea prestării de servicii de îngrijire a copiilor în sectorul public și privat, cu o creștere a numărului de locuri în serviciile de îngrijire cu 5.000 .
- Modernizarea infrastructurii instituțiilor de educație timpurie pentru asigurarea unui proces calitativ pentru copii de la naștere și până la 6 (7) ani.
- Demararea reformei curriculare prin implementarea unui sistem de monitorizare și evaluare bazat pe dovezi pentru a evalua progresul.
- Revizuirea curricula pentru disciplinele obligatorii și opționale din învățământul general (primar, gimnazial și liceal) prin promovarea valorilor, dimensiunii noilor educații, aplicabilității conținuturilor etc.
- Dezvoltarea de resurse și materiale: Actualizarea manualelor, materialelor didactice și a resurselor de predare pentru a corespunde curricula revizuite.
- Dotarea instituțiilor de educație timpurie și a școlilor cel puțin câte 400 cu mobilier și echipament TIC, literatură metodică, artistică, materiale didactice.
- Asigurarea condițiilor de igienă în toate instituțiile de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial și liceal prin intervenții de construcție/renovare/reabilitare a blocurilor sanitare.
- Implementarea conceptului școlilor model în cele 90 de instituții și consolidarea rețelei școlare.
- Creșterea obiectivității evaluării la examenele naționale prin majorarea salarizării evaluatorilor și certificarea acestora.
- Îmbunătățirea rezultatelor examenului de absolvire a gimnaziului ca cel puțin 90% din elevi să -l promoveze.
- Îmbunătățirea rezultatelor evaluării internaționale PISA.

2. Reducerea decalajului dintre competențe și cererea de pe piața muncii prin consolidarea învățământului profesional tehnic

- Consolidarea cadrului calificărilor din ÎPT, prin alinierea programelor de studii ÎPT active la curricula bazată pe calificări, inclusiv privind tranziția către o economie verde.
- Formarea a cel puțin 50% din cadrele didactice din ÎPT care vor utiliza materiale de predare și învățare sensibile la dimensiunea de gen și dizabilitate.
- Certificarea competențelor digitale ale cadrelor didactice pentru nivelul minim A1 în baza cadrului DigiCompEdu.
- Desfășurarea târgului național al Firmelor de exercițiu în învățământul profesional tehnic.
- Desfășurarea concursului național „Cel mai bun Plan de afaceri” în învățământul profesional tehnic.
- Reforma învățământului dual prin creșterea numărului total de elevi înmatriculați la programele de învățământ profesional tehnic dual ajungând la cel puțin 3 000.
- Atragerea a cel puțin 300 de companii în prestarea programelor de formare profesională prin învățământul profesional tehnic dual.

3. Consolidarea rezultatelor procesului educațional, calității și integrității învățământului universitar

- Promovarea învățământului superior dual în scopul atingerii țintei de 1000 de studenți înscriși în astfel de programe până în 2030.
- Dezvoltarea de noi programe de studii superioare, inclusiv programe comune cu universități din afara țării, acces pentru absolvenții din păturile defavorizate.
- Extinderea procesului de internaționalizare și recrutarea studenților străini a cel puțin 3.000/an)
- Creșterea ratei de inserție pe piața muncii a absolvenților din învățământul profesional tehnic și superior la 50%.
- Creșterea ratei absolvenților de liceu(fiecare al șaptelea) înmatriculați în instituții de învățământ superior naționale.
- Intensificarea măsurilor anticorupție, implementarea unui soft antiplagiat funcțional în învățământul superior.
- Utilizarea etică și responsabilă a inteligenței artificiale în cadrul studiilor superioare de licență și master.
- Organizarea evaluării studenților în săli de examinare special amenajate cu supraveghere video și includerea reprezentanților studenților în comisiile de examinare.
- Asigurarea dimensiunii sociale a învățământului superior: acces echitabil la studii, burse de studii/sociale/de merit majorate, cote speciale pentru tinerii din diaspora, pentru studenții din categoria persoanelor care, până la împlinirea vârstei de 18 ani, dețineau statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească, cu dizabilități, din familii dezavantajate, locuri în cămine etc.
- Eficientizarea modului de alocare și utilizare a finanțelor publice, asigurarea unei competiții corecte și transparente în finanțarea instituțiilor de învățământ superior publice.
- Finanțarea suplimentară a universităților care reușesc să atragă studenți străini.
- Investiții în 8 blocuri de studii și 12 cămine studențești.

4. Îmbunătățirea capacităților de cercetare și inovare în domeniile prioritare ale Strategiei de Specializare Inteligentă

- Implementarea Programului Național de Specializare Inteligentă, prin acordarea de programe de infrastructuri de cercetare și inovare, parteneriat public-privat colaborativ pentru activități de cercetare și inovare și vouchere de inovare și programe de transfer de tehnologic.
- Implementarea voucherelor pentru inovare care vor oferi IMM-urilor și antreprenorilor acces la finanțarea și expertiza necesare pentru a depăși barierele inițiale în calea adoptării inovării.
- Dezvoltarea și implementarea Conceptului sistemului informațional e-Cercetare.
- Sprijinirea programelor de inovație și transfer tehnologic cu 100 mln lei prin intermediul Fondului Național pentru Inovare și Transfer Tehnologic.
- Investiții de 3,5 mln euro în crearea Centrului de inovare în agricultură, bazat pe conceptul de agricultura rezistentă la schimbările climatice și tehnologia alimentară.

- Atragerea de circa 400 mln lei pentru cercetări și inovații din fonduri externe.
- Peste 100 de proiecte câștigate în programul Orizont Europa cu participarea RM.
- Reconceptualizarea școlilor doctorale și a programelor de doctorat.
- Acreditarea internațională a programelor de doctorat.

5. Creșterea rolului profesiei pedagogice

- Realizarea Programului de suport al cadrelor didactice debutante în procesul de inserție profesională.
- Promovarea și implementarea Programului național "Investim în educatori" pentru peste 5000 de educatori și "Investim în profesori" pentru peste 25 000 de pedagogi.
- Formarea cadrelor de conducere de la toate nivelurile sistemului educațional în domeniul managementului strategic, gestionării eficiente și transparente, responsabilității publice.
- Majorarea cu 50% a indemnizației de repartizare pentru tinerii absolvenți la specialitățile critice (matematică, fizică, chimie, biologie etc.), inclusiv pentru tinerii care aleg să predea în școli profesionale, colegii, universități sau decid să facă o carieră în cercetare.
- Oferirea de granturi pentru promovarea inovațiilor și excelenței didactice.
- Asigurarea accesului la servicii de consiliere psihologică și mentorat profesional pentru cadrele didactice.

6. Digitalizarea procesului de studii

- Implementarea de sisteme informaționale și conținuturi digitale.
- Cadrul de competențe digitale și ponderea cadrelor didactice certificate conform prevederilor standardelor DigCompEdu.
- Elaborarea unui Program național de valorificare a oportunităților create de Inteligența Artificială în educație.
- Formarea la 100% dintre absolvenții a competențelor digitale cel puțin conform standardului B1;
- Promovarea pedagogiei digitale prin implicarea rețelei naționale de mentori
- Conținuturi digitale (3000 unități de conținut digital), evaluări externe în domeniul educației digitale.
- Programe de siguranță online, igienă cibernetică, etică IT și protecția datelor.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Programul SD „Educația 2030” pentru anii 2026-2030 va genera efecte importante asupra sectorului public, contribuind la modernizarea guvernantei, creșterea eficienței instituțiilor și consolidarea capitalului uman necesar dezvoltării durabile a statului.

Programul va contribui la:

1. Consolidarea capacității instituționale

- Implementarea Programului va impune modernizarea mecanismelor de management educațional în instituțiile publice.
- Va crește capacitatea ministerelor și autorităților de a planifica, monitoriza și evalua politicile educaționale.

- Se va dezvolta o cultură a deciziilor bazate pe date, ceea ce duce la politici mai eficiente și mai bine fundamentate.
2. Digitalizare extinsă în componenta de guvernare
 - Introducerea platformelor digitale educaționale care vor stimula digitalizarea proceselor administrative.
 - Sectorul public va fi impulsionat să adopte sisteme integrate de date, instrumente digitale de raportare și soluții informatice interoperabile.
 - Va crește transparența și eficiența gestionării resurselor publice.
 3. Profesionalizarea resursei umane din sectorul public
 - Programele de formare continuă pentru cadrele didactice și managerii instituțiilor educaționale vor contribui la creșterea performanței resursei umane din sectorul public.
 - Programul va susține îmbunătățirea competențelor digitale, manageriale și de leadership, esențiale pentru modernizarea administrației publice.
 4. Eficientizarea alocării și utilizării fondurilor publice
 - Reforma finanțării educației va conduce la o gestionare mai eficientă a bugetelor publice.
 - Va crește responsabilitatea instituțiilor publice în utilizarea resurselor, prin monitorizare și evaluare riguroasă.
 - Investițiile în infrastructura educațională vor genera valoare pe termen lung pentru stat.
 5. Promovarea incluziunii și echității sociale
 - Sectorul public va deveni mai eficient în asigurarea accesului echitabil la servicii educaționale pentru toți cetățenii.
 - Programul va sprijini dezvoltarea unor servicii publice sensibile la nevoile diverselor grupuri sociale, reducând inegalitățile.
 6. Alinierea la standardele europene și internaționale
 - Va contribui la modernizarea cadrului normativ și instituțional în conformitate cu bunele practici europene.
 - Va crește capacitatea sectorului public de a participa la programe internaționale și de a atrage finanțări externe.
 7. Crearea unui capital uman de calitate pentru administrația publică
 - Un sistem educațional modern va produce absolvenți cu competențe relevante pentru sectorul public.
 - Programul va contribui la formarea unei generații de profesioniști capabili să susțină transformarea digitală, reformele administrative și inovația în serviciile publice.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Pentru realizarea obiectivelor stabilite în cadrul Programului pentru anii 2026–2030, sunt estimate costuri totale în valoare de aproximativ **13,506,785.0** mii lei, eșalonate pe parcursul perioadei de implementare (2026–2030).

Finanțarea Programului se va realiza din următoarele surse:

1. **Bugetul de stat** – prin alocații anuale prevăzute în cadrul bugetar pe termen mediu și bugetele autorităților publice implicate, în mărime de 3,712,849.0 mii lei;

2. **Surse externe** – inclusiv prin asistență tehnică și financiară oferită de partenerii de dezvoltare internaționali și proiectele de cooperare bilaterală și multilaterală, precum și instrumente de cooperare ale Uniunii Europene, în mărime de 7,989,936.0 mii lei.

3. Suplimentar, se indică asupra costurilor neacoperite pentru implementarea Programului, ceea ce constituie 1,804,000.0 mii lei, care urmează a fi identificați în cadrul parteneriatelor de asistență externă stabilite de către Ministerul Educației și Cercetării, precum și alte surse de finanțare externă de care va beneficia ministerul, pe perioada de implementare a Programului.

Estimarea costurilor s-a realizat în conformitate cu metodologia de elaborare a politicilor publice, utilizând instrumentele standard de calcul al bugetului prevăzute de cadrul normativ, fiind aplicată o abordare riguroasă bazată pe mai mulți factori:

1. experienței de implementare a Programului 2022–2025;
2. normativelor în vigoare privind dotarea structurilor instituțiilor de învățământ;
3. necesarului calculat de personal, echipamente și infrastructură raportat la nivelul actual de acoperire;
4. costurilor de referință pentru instruiți, renovări, achiziții tehnice și digitalizare;
5. proiecțiilor de creștere a capacităților instituționale corelate cu obiectivele asumate pentru anul 2030.

Distribuirea resurselor financiare este prevăzută etapizat, asigurând o alocare echilibrată a investițiilor pe întreaga perioadă de implementare a Programului (2026–2030). Per ansamblu, impactul financiar al Programului este fundamentat pe anvergura reformelor propuse, complexitatea intervențiilor planificate și necesitatea continuării proceselor de reformă structurală în sectorul educației.

Investițiile preconizate vor contribui la crearea unui sistem educațional mai performant, mai echitabil și mai rezilient, capabil să răspundă atât necesităților de dezvoltare națională, cât și exigențelor Spațiului european al educației.

Realizarea Programului Strategiei ”Educația 2030” pentru anii 2026-2030 se va efectua prin implementarea planului de acțiuni, programe sectoriale corespunzătoare.

Structura finanțării reflectă o abordare mixtă, bazată pe resurse bugetare și sprijin extern, iar acoperirea integrală a necesarului financiar este esențială pentru implementarea eficientă și atingerea obiectivelor stabilite.

Total: mii lei	13.464.885
Costuri acoperite din bugetul de stat	3.705.249
Costuri acoperite din asistența externă	7.955.636
Costuri neacoperite	1.804.000

Resursele parvenite prin intermediul asistenței externe vor acoperi prioritar investițiile în infrastructură, acestea fiind atrase urmare a contractării instituțiilor financiare internaționale, pentru implementarea proiectelor investiționale din Planul de Creștere pentru Moldova, precum și bugetului alocat pentru implementarea măsurilor de reformă din Agenda de Reformă aprobată prin HG 260/2025.

Banca Germană pentru Dezvoltare KfW+ AfD (INSPIREE) – 25,000 mii euro

Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB, Școli Model) – 35,000 mii euro

Proiectul Învățământului Superior din Moldova – 36,000 mii euro

Banca Europeană de Investiții (EIB) – 50,000 mii euro

Banca Mondială, Proiectul de Îmbunătățire a Calității Educației – 52, 000 mii euro

Banca Mondială, Proiectul de Îmbunătățire a Calității Educației (extindere proiect) – 35 000 mii euro

Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB) VET – 80,000 mii euro

Proiectul de susținere a învățământului superior și cercetării științifice – 36, 000 mii euro

Adițional, implementarea Programului va implica sprijinul financiar și tehnic al partenerilor externi, inclusiv UNICEF, Banca Mondială, GIZ, LED, Swiss Cooperation Office, Consiliul Europei, OECD, Global Partnership for Education (GPE), Biroul de Cooperare al Austriei, AUF Moldova care își aliniază intervențiile și resursele la prioritățile strategice ale sistemului educațional din Republica Moldova, contribuind la asigurarea sustenabilității financiare și la atingerea obiectivelor stabilite.

E de menționat faptul că bugetul executat pentru sectorul educație, cercetare, tineret și sport pentru anul 2025 a fost de 22,276,116.4 mii lei, iar bugetul aprobat pentru anul 2026, conform Legii Bugetului de Stat nr. 422/2025 este de 23,184,049.1 mii lei.

Proiectul Cadrului Bugetar pe Termen Mediu prevede o distribuție a finanțării pentru sectoarele menționate supra în următoarea formulă:

	Executat 2025	Aprobat 2026	Planificat 2027	Planificat 2028	Planificat 2029
Total pe sector	22,276,116.40	21,690,065.90	24,902,296.0	25,702,174.3	25,850,700.8

Finanțarea sistemului presupune, la momentul alocării acestuia, asigurarea cheltuielilor de personal, crearea și menținerea condițiilor necesare pentru întreținerea infrastructurii educaționale, precum și dotarea corespunzătoare a instituțiilor, în funcție de necesități și în conformitate cu standardele în vigoare.

Resursele prevăzute în proiectul Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” urmează să susțină inițierea și implementarea unor proiecte noi de dezvoltare și modernizare a sistemului educațional, în scopul creșterii atractivității și competitivității acestuia.

Totodată, alocarea unei finanțări suplimentare prin intermediul prezentului program ar putea genera următoarele efecte pozitive asupra sectorului educațional:

- accelerarea procesului de digitalizare a instituțiilor de învățământ și extinderea utilizării tehnologiilor educaționale moderne;
- îmbunătățirea calității actului educațional prin programe de formare continuă a cadrelor didactice și actualizarea curriculumului;
- modernizarea infrastructurii școlare și universitare, inclusiv eficientizarea energetică a clădirilor;
- extinderea accesului echitabil la educație pentru grupurile vulnerabile;
- dezvoltarea parteneriatelor naționale și internaționale și stimularea mobilității academice;
- susținerea cercetării, inovării și transferului tehnologic;
- creșterea capacității instituționale de planificare strategică și management performant.

Prin urmare, consolidarea bazei financiare a sectorului educațional ar contribui semnificativ la atingerea obiectivelor strategice stabilite și la alinierea sistemului național de educație la standardele europene și internaționale.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

Programul Strategiei „Educația 2030” produce un impact social semnificativ, deoarece îmbunătățește nu doar calitatea educației, ci și bunăstarea comunităților, echitatea socială și coeziunea societății. Prin modernizarea sistemului educațional, Programul va contribui direct la dezvoltarea capitalului uman și la reducerea disparităților sociale. Și anume:

- **Reducerea inegalităților sociale** prin asigurarea accesului egal la educație pentru copii din medii defavorizate, rural-urban, familii vulnerabile și grupuri marginalizate; Creșterea numărului de programe de incluziune pentru elevii cu cerințe educaționale speciale; Sprijin pentru prevenirea și reducerea abandonului școlar.
- **Dezvoltarea capitalului uman și creșterea mobilității sociale.** Educația modernă și orientată spre competențe va permite tinerilor să aibă șanse mai mari de angajare și venituri mai bune; Programul va contribui la formarea unei generații capabile să participe activ la

dezvoltarea economică și socială a țării; O educație mai bună va favoriza mobilitatea socială ascendentă.

- **Îmbunătățirea coeziunii sociale** prin promovarea valorilor civice, toleranței și participării democratice va întări solidaritatea și dialogul în societate; Școala va deveni un spațiu de dezvoltare a comunității și de promovare a incluziunii culturale.
- **Creșterea participării comunitare.** Programul va încuraja implicarea părinților, autorităților locale și societății civile în procesul educațional; Parteneriatele școală–comunitate vor consolida responsabilitatea socială și sprijinul local.
- **Dezvoltarea competențelor pentru viață.** Elevii vor dobândi competențe sociale, emoționale, digitale și civice, necesare pentru o integrare armonioasă în societate; Se va promova educația pentru sănătate, media literacy și educația pentru dezvoltare durabilă.
- **Prevenirea excluziunii și a riscurilor sociale.** Prin acces la educație de calitate, se vor reduce riscurile de delincvență juvenilă, sărăcie și marginalizare socială; Programele de suport psihologic, consiliere și mentoring vor avea un impact pozitiv asupra bunăstării copiilor și cadrelor didactice.
- **Promovarea echității de gen.** Programul va susține accesul egal al fetelor și băieților la resurse, tehnologii și oportunități educaționale; Va contribui la eliminarea stereotipurilor și la creșterea participării fetelor în domenii STEM.

Astfel, sistemul educațional va genera o creștere economică de calitate și sustenabilă.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Programul SD "Educația 2030" pentru anii 2026–2030 promovează în mod explicit principiile echității și egalității de gen, atât la nivelul intervențiilor strategice, cât și în ceea ce privește furnizarea serviciilor către populație.

Principiul central al Programului: incluziune și nediscriminare

Programul prevede explicit orientarea către egalitate de șanse — bază necesară pentru politici sensibile la gen. În practică, acestea vor fi măsuri precum colectarea de date dezagregate, adaptarea curriculumului și infrastructurii pentru a elimina barierele în funcție de sex și alte criterii.

Protecția împotriva violenței și violenței pe criteriu de gen

Programul include obiective concrete legate de reducerea violenței școlare, cu mențiune specială a violenței bazate pe gen — aceasta vizează atât protecția fetelor (ex. hărțuire sexuală), cât și a băieților (ex. violență coercitivă), contribuind la un mediu școlar mai egal.

Acces și incluziune pe întreaga durată a vieții

Accentul pe acces universal sprijină politici care reduc bariera de participare diferențiată pe sexe (de ex. părăsirea timpurie a școlii de către fete din zone rurale). Pentru egalitate de gen, va fi nevoie ca «accesul» să includă și măsuri specifice (bursă, transport, servicii sanitare, etc.).

4) Incluziunea copiilor cu dizabilități — parte integrantă a sistemului (UNICEF)

Incluziunea persoanelor cu dizabilități va avea implicații intersectate cu genul (de ex. fete cu dizabilități pot suferi duble bariere). Recunoașterea integrării la nivel de sistem va permite dezvoltarea de măsuri care răspund simultan inegalităților de gen și celor legate de dizabilitate.

5) Starea integrării egalității de gen în programe

Programul va face transparent introducerea egalității de gen în planificări, respectiv va apărea necesitatea operaționalizării și bugetării clare.

4.5. Impactul asupra mediului

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, la 8 septembrie 2025, pe site-ul web oficial al Ministerului Educației și Cercetării (www.mec.gov.md), directoriul „Transparența”, secțiunea „Consultări publice” și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md, a fost publicat anunțul privind inițierea elaborării Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030 și conceptul Programului [link](#).

La 15 septembrie, prin scrisoarea cu nr. 07-07/7001 MEC, în adresa Cancelariei de Stat a fost expediat Conceptul Programului, pentru a fi examinat în conformitate cu prevederile pct. 63.4 din Hotărârea Guvernului nr.386/2020 cu privire la planificarea strategică, fiind elaborat Raportul de evaluare a calității și conformității conceptului Programului. Subsidiar, conceptul Programului a fost validat în cadrul ședinței Consiliului pentru coordonarea dezvoltării durabile din 29.09.2025.

La 14 noiembrie, Ministerul Educației și Cercetării a transmis, prin scrisoarea cu nr. 02/51/25 către Ministerul Mediului o solicitare privind stabilirea necesității efectuării evaluării prealabile de mediu, în conformitate cu prevederile HG 386/2021. La 30.12.2025, Ministerul Mediului a emis Decizia privind evaluarea prealabilă pentru documentul „Programul de implementare a Strategiei de Dezvoltare „Educația 2030,, perioada de implementare 2026-

2030, menționând expres faptul că documentul în cauză nu va avea efecte semnificative asupra mediului și sănătății populației și nu necesită a fi supus evaluării strategice de mediu.

La data de 26 februarie 2026, a fost desfășurată ședința de consultare publică a proiectului cu partenerii de dezvoltare, la care au fost invitați reprezentanți ai societății civile pentru a fi prezentat proiectul Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030.

În acest sens, proiectul Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030, a fost plasat pe site-ul web oficial al Ministerului Educației și Cercetării (www.mec.gov.md), directoriul „Transparența”, secțiunea „Consultări publice”. <https://mec.gov.md/ro/consultari-publice> și pe site-ul oficial al Cancelariei de Stat https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/16308 pentru consultări.

Proiectul Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030 a fost supus avizării de către ministerele Afacerilor Interne, Afacerilor Externe, Muncii și Protecției Sociale, Sănătății, Culturii, Energiei, Mediului, Agriculturii și Industriei Alimentare. Recomandările și propunerile înaintate au fost luate în considerare la definitivarea acestuia.

Suplimentar, întru asigurarea unui proces amplu și transparent de informare și consultare a publicului, prioritățile Ministerului Educației și Cercetării și acțiunile prevăzute de proiectul Programului au fost prezentate și dezbătute în cadrul emisiunilor televizate și radiofonice, cu participarea secretarilor de stat ai Ministerului Educației și Cercetării, în scopul informării opiniei publice și colectării feedback-ului societății cu privire la direcțiile de reformă propuse.

Astfel, toate propunerile și recomandările înaintate în procesul de consultare publică și avizare asupra proiectului Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030 au fost luate în considerare la definitivarea acestuia.

Proiectul a fost expertizat de către Ministerul Justiției, iar recomandările și propunerile au fost încorporate în textul documentului.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030 a fost supus expertizei juridice a Ministerului Justiției, în conformitate cu art. 21 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Prin avizul nr. 04/1-5959 din 29.05.2026, Ministerul Justiției a formulat observații și propuneri de ordin redacțional, privind respectarea normelor de tehnică legislativă, precum și referitor la structura documentului, formularea obiectivelor specifice și a indicatorilor de monitorizare. Observațiile și recomandările înaintate au fost examinate și încorporate, după caz, la definitivarea proiectului Programului, în scopul asigurării conformității acestuia cu exigențele Legii nr. 100/2017.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Actul normativ se încadrează în cadrul normativ existent.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030 necesită întreprinderea următoarelor măsuri:

Elaborarea cadrului normativ secundar. Un șir de acțiuni prevăzute în Planul de acțiuni presupun elaborarea, modificarea sau actualizarea unor acte normative subsecvente (hotărâri de Guvern, regulamente, metodologii), responsabilitatea inițierii acestora revenind autorităților indicate drept responsabile pentru fiecare acțiune în parte, în conformitate cu competențele stabilite prin cadrul normativ în vigoare.

Măsuri instituționale și de coordonare. Ministerul Educației și Cercetării va asigura coordonarea generală a procesului de implementare, inclusiv prin colaborarea cu autoritățile publice centrale și locale, instituțiile de învățământ și partenerii de dezvoltare.

Măsuri financiar-bugetare. Realizarea acțiunilor va fi asigurată prin alocarea resurselor prevăzute în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu, precum și prin mobilizarea asistenței externe, în baza acordurilor de finanțare care urmează a fi negociate și semnate pe parcursul perioadei de implementare.

Măsuri de monitorizare, evaluare și raportare. Implementarea Programului va fi monitorizată prin rapoarte periodice de progres și evaluări intermediare, care vor permite ajustarea acțiunilor și a indicatorilor, după caz.

Ministru

Dan PERCIUN